

Gelderse Vallei wil hét voedingsziekenhuis van Nederland zijn

‘Goede zorg proef je!’

Hans Kraak

Het is nog niet de tijd om het met neonletters van het gebouw af te schreeuwen, dat Ziekenhuis Gelderse Vallei in Ede hét voedingsziekenhuis van Nederland is. ‘Maar we moeten het wel een keer gaan verspreiden’, zegt Frans Kok, hoogleraar voeding en gezondheid. Namens Wageningen Universiteit zit hij in het bestuur van de Alliantie Voeding Gelderse Vallei die drie jaar geleden werd opgericht met als doel de interactie tussen voedingswetenschap en voedingszorg te vergroten.

‘Hier komen duizenden mensen per dag voorbij, er is altijd volk’, zegt hoogleraar Frans Kok bij de ingang van het ziekenhuis Gelderse Vallei. Hij ziet het perifeer ziekenhuis niet alleen als een plaats om vanuit zijn afdeling (poli)klinisch voedingsonderzoek te doen – een van de drie hoofddoelen van de Alliantie, zie kader – maar ook als een groot podium om resultaten van voedingswetenschap dicht bij patiënten, bezoekers en personeel te brengen. Het ziekenhuis bestrijkt een groot deel van Gelderland en Utrecht, een verzorgingsgebied met zo’n 250.000 mensen.

AT YOUR REQUEST Behalve de start van voedingsonderzoeken met patiënten, is een eerste wapenfeit van de Alliantie de invoering (medio dit jaar) van *At your Request*, een maaltijdservice die uit de Verenigde Staten is overgekomen. Hierdoor kunnen patiënten tussen 7.00 en 19.00 uur op ieder gewenst moment van de dag eten bestellen dat bin-

DE KANTINE VAN DE ZIEKENHUISAFDELING IS INGERICHT IN EEN HUISELIJKE, RESTAURANTACHTIGE SFEER WAAR PATIËNTEN EN GASTEN KUNNEN VERTOEVEN.

nen drie kwartier wordt gebracht. Voedingsassistenten nemen de bestellingen op en houden tevens bij of mensen geen verkeerde keuze in hun dieet maken. Ook is het voor bezoekers van patiënten mogelijk om in het ziekenhuis te blijven eten. Hiervoor wordt de sfeer van de eetruimte van een ziekenhuis verbouwd tot een restaurantachtige omgeving. ‘We hebben met dit systeem vorig jaar een succesvolle pilot gehouden’, licht Diederik Klapwijk toe. Hij is de voorzitter van de Alliantie en medisch lid van de raad van bestuur van het ziekenhuis. ‘We zagen de tevredenheid van patiënten over hun eten met sprongen toenemen. Afgelopen jaar hebben we tussen april en september met vijftig bed-

den getest of het systeem technisch haalbaar zou zijn en wat de knelpunten waren. Onze keuken bleek echter al een ideale ligging te hebben binnen het ziekenhuis. We moeten alleen nog een paar organisatorische aanpassingen doen en dan kunnen we van start.’ At your request is, doordat er vrijwel geen “waste” is, niet veel duurder dan andere manieren van maaltijdbereiding en catering, maar de kosten staan volgens Klapwijk niet in verhouding tot de verbeteringen die voor patiënten te halen zijn. ‘Tot nu toe koken we ontkoppeld, waarbij veel van het eten vooraf wordt bereid, maar de kwaliteit van de à la minute bereide maaltijden is vele malen beter. De maaltijd is voor patiënten zo’n beetje

(V.L.N.R.) FRANS KOK, DIEDERIC KLAPWIJK EN MENRIKE MENKVELD-BEUKERS

de enige gebeurtenis, voor de rest zijn de dagen tamelijk saai. Goede zorg proef je. We verwachten niet dat we met dit systeem het probleem van ondervoeding kunnen oplossen, daarvoor zijn mensen te kort in het ziekenhuis en zijn veel meer partijen nodig, maar alle beetjes helpen.'

VOEDINGSONDERZOEK In samenwerking met Wageningen Universiteit zijn er inmiddels zo'n dertig onderzoeksprojecten met het ziekenhuis gestart die deels nog lopen. 'Ons voordeel is dat we fundamenteel voedingsonderzoek kunnen doen met de apparatuur en de patiënten in het ziekenhuis', zegt Kok. 'We realiseren ons wel dat het hierbij om kennisvergaring gaat die niet meteen toepasbaar is, maar uiteindelijk draagt het wel bij aan kennisvergroting en aan het meer *evidence based* werken in de praktijk.'

Volgens Klapwijk is een belangrijk effect van het onderzoek dat plaatsvindt in het ziekenhuis dat het medisch personeel zich meer gaat interesseren voor voeding. 'Tot op heden wordt in het onderwijscurriculum van artsen nauwelijks aandacht aan voeding besteed', zegt hij. 'Het is een onderbelicht onderdeel in de opleiding, maar ik zie dat de interesse toeneemt door er met elkaar mee bezig te zijn.' Twee keer per jaar worden *Food for Thought*-sessies gehouden waarbinnen de resultaten en ervaringen rond het onderzoek tussen de

'Positief effect van het onderzoek is dat medisch personeel zich meer gaat interesseren voor voeding'

Wageningse onderzoekers en het medisch personeel van het ziekenhuis worden uitgewisseld. 'Op dit soort bijeenkomsten worden studenten die willen afstuderen bijvoorbeeld gekoppeld aan specialisten om onderzoek uit te gaan voeren', zegt Kok. 'Dat werkt prima.'

TRANSMURAAL VOEDINGSTEAM Ziekenhuis Gelderse vallei kent al een langere traditie op het gebied van transmurale voedingszorg, door een team dat zich hier sinds 2005 op richt. Het gaat dan vooral om de verbetering van de informatie-uitwisseling over sondevoeding tussen ziekenhuispersoneel en zorgmedewerkers in de overige lijnen van de gezondheidszorg, zoals wijkverpleegkundigen, huisartsen en diëtisten. Dit is vooral van belang om bijvoorbeeld ondervoeding tegen te gaan. 'Het is soms al moeilijk om in een klinische setting ervoor te zorgen dat patiënten een goede inname hebben', zegt Menrike Menkveld-Beukers, die de *Alliantie Voeding* coördineert. 'De klinische voeding die patiënten krijgen is ok, de kwaliteit is goed, maar de acceptatie is niet altijd optimaal. In het ziekenhuis zijn daarom smaakvolle eiwitrijke tussendoortjes, die de Alliantie met bedrijven

verder wil ontwikkelen. Maar om ondervoeding tegen te gaan, gaat het vooral om het traject ervoor en erna.' Hiervoor is binnen de Alliantie Voeding in 2010 het project *Evidence based zorgpad ondervoeding* gestart. Hierin gaat het om het belang van screening en behandeling van ondervoeding in de zorgketen en de samenwerking tussen professionals. Om te evalueren of het zorgpad ondervoeding goed functioneert, wordt binnen bepaalde patiëntgroepen extra onderzoek gedaan naar het effect op herstel en kwaliteit van zorg.' Kok vult aan: 'Een regionale aanpak is van belang. Dat geldt niet alleen voor een probleem als ondervoeding, maar ook voor de aanpak van obesitas, waarop de Alliantie zich ook richt. Er zijn nu veel partijen die zich ermee bezig houden, de fysio, de schooljuf, de huisarts, maar dat gebeurt nog veel te weinig in samenspraak.' En Klapwijk: 'Het liefst willen we natuurlijk voorkomen dat mensen in het ziekenhuis terechtkomen, maar preventie is niet onze eerste taak. Toch willen we de regie hierin nemen, want als niemand het doet, komt de transmurale zorg nooit op de kaart.'

Alliantie Voeding Gelderse Vallei

De Alliantie Voeding Gelderse Vallei is in 2007 opgericht en richt zich op drie programma's: transmurale voedingszorg (het verbeteren van de gezondheid van patiënten voor, tijdens en na de opname); (poli)klinisch voedingsonderzoek (uitvoering van wetenschappelijk voedingsonderzoek); het creëren van hét voedingsziekenhuis (een rolmodel voor andere ziekenhuizen waarbij patiënten, bezoekers en personeel een optimale klantgerichte voeding krijgen). De alliantie wordt onder meer gefinancierd door de provincie Gelderland en een consortium van bedrijven (DSM, FrieslandCampina, Opella en Menzis).